

კოლეკილი

ქართულ მწერლობაში

ტომი I

გამომცემლობა „ჯეოპრინტი“
თბილისი 2015

უბედური მთარეშე

კომედიას
თარს მთარეშეაღ.

მოქმედი პირნი:

ალა ბერაძე – პოდრიადჩიკი.

თალალა – მისი ცოლი.

მარინე – გამდელი.

ვარდუა – მარინეს ქალი.

გოგია – მართალაძე, იმერელი.

მოჯამაგირე[ე]ბი ბერაძისა.

ამირანა – მეჭორკაშვილი

ორი უცნობი პირი, მესამე ხნიერი კაცი და სხვანი
დუღუკ-დაფით.

მოქმედება პირველი.

სცენა წარმოადგენს ბერადის უბრალოთ მორთულ ოთახს. ერთ მხარეს დგას საწერი სტოლი, კრესლა და დივანი; დივანთან კარია ზალაში გასასვლელი; სტოლზედ ძევს დავთარი, სწოტი, საწერ-კალამი და ორი სანთელი ანთია ვერცხლის შანდლებით. მეორე მხარეს კედელზე დიდი სარკეა, წინ უდგა სტოლი, ზედ პომადა და დუხები; ჩამორიგებით სკამებია და ფულის დიდი ზანდუკი რკინა გადაკრული; ზანდუკთან მინის კარებია, მეორე ოთახში გასასვლელი. კრესლაში ზის ბერაძე, ხალათ ჩაცმული და ანგარიშობს.

ბერაძე.

ჩემის ანგარიშით, ამ წელს მე მაქვს მოგება ათასი თუმანი ნაღდი ფული: ხუთასი თუმანი შაქარში მერგება, იგირმიშანთ იოვანესთანა ვარ ამხანაკი; იმან ჩემის ფულით შაქარი იყიდა გრანიცაში ძალიან იაფათ, აქ გაყიდა ნარდათ ფუთი ცხრა მანეთათ, ათასი თუმანი მოიგო ხელ-და-ხელ; ის მოგება ნახევარი ჩემია, ნახევარი იმისი; ეს ხუთასი თუმანი. (აგდებს სწოტს). თავნი კიდევ ჩემი ფული ისევ უკვდავია, – იმასთან რვა ასი თუმანი. ხუთასი თუმანიც პურებში ვიგებ, ესეც ხუთასი; წმინდა ათასი თუმანი ფული მოგება. (შემოდის ამირანა და პარკით ფულს დასდებს სტოლზე.)

ბერაძე.

ოჰ, დროც იყო შენი მოსვლისა; პურები რა უყავ, რათ დაიგვიანე? იცი, თუ რა საყვედურს გეტყვი მე მაგისტვინა!

ამირანა.

თქვენი რისხვა არა მაქვს, ხომ მოგეხსენებათ, გაცემულის აღება ზოგჯერ ძრიელ ძნელია. რა ქნან საწყლებმა? ვისაც უსესხნია და პურზედ ფული აუღია, ის ახლა ბევრს ნანობს –

ცუდი მოსავალი მოგვივიდაო, მაგრამ რაღას გაანყოფს: ვალს გადახდა უნდა, ალებულს მიცემა.

ბერაძე.

მაგას ვინ გკითხამს, შენ მითხარ აკრიფე, იყიდე და მიაბარე თუ არა?

ამირანა.

სულ წმიდათ, თქვენმა მზემ, კიდეც ჩამიბარებია, ვისგანაც ამიღია ნასესხები და მიყიდნია ფულით, იმათი ორი კოდი მე ერთ კოდათ ამინყამს და მიმიღია; მუჭაც მეტ-მეტი გადამიტანებია ხორბალის აწყვაში.

ბერაძე.

პური როგორია, ძალიან ხარჯიანი ხომ არ არის?

ამირანა.

როგორც შინდის კურკა ისეთია.

ბერაძე.

არა, სწორე მითხარ, მამა გიცხონდება, ხარჯიანია?

ამირანა.

თქვენ არ მომიკვდეთ! ჰო, ცოტა ღვარძლი კი ურევია, იმის მჭამელს არაყი აღარ უნდა ისე დაათრობს.

ბერაძე.

ვა! ღვარძლიანი პური როგორ შეიძლება?

ამირანა.

დალოცვილო, ეგეც ძლივს ავკრიფე; თქვენ ხომ არ მიირთმევთ, ვინც ჭამოს, იმან იწუხოს; მე ხომ ჩავაბარე, თქვენ რაღა დარდს ეწვევით, თუნდ ნახევარი ნაგავი იყოს.

ბერაძე.

ეს რაღა ფულებია?

ამირანა.

ეს თერთმეტი თუმანი დამრჩა ნასყიდ პურებში.

ბერაძე. (მხიარულად).

ბარაქალა, ჩემო ამირან, რომ აგრეთი ერთგული ხარ შენ ჩემი; ესეც მოგება, კარგი ანბავია.

ამირანა.

ერთ კაი ახალ ანბავსაც მოგახსენებ.

ბერაძე.

აბა თქვი, ჩემო მეჭორკაშვილო.

ამირანა.

ზიარების მადლმა, ჭორი არ არის, სულ მართალია.

ბერაძე.

თქვი და, რაღა ვა! რაც უნდა იყოს.

ამირანა.

უსნიფერანთ აღას ვაჟს მიკირტუმას ხომ იცნობთ, ეხლა რომ მოვიდა რუსეთიდან ფრანტი.

ბერაძე.

როგორ არ ვიცნობ, აჩკებით რომ დადის.

ამირანა.

ჰოო, ისა. ნუხელის ყოფილა ის ერთ სახლში, ქალებთან არშიყობა დაუნყვია, სახლის უფროს უნახამ იმისი ქცევა, არ მოსწონებია; უთქვამს თუ – მიკირტუმ იუსუფოვიჩ, მობძანდი ჩემ კაბინეტში, ცოტა ხანს დრო გავატაროთო. კაბინეტში რომ შესულან, კარები დაუკეტამს, იმ წამს ისეთი ხიზაბარელის მოგვერდი უკრამს, რომ მიკირტუმა ყირამალა დაცემულა ბრაგვანით პოლზე, მაშინ დაუძახნია მსახურებისთვინ: აბა, დაჰკარით ამას! იმ ალიაქოთში ძირს სახლის დგმურს გამოღვიძებია, უეცრათ წამამხტარა ზეზე, ინერს თურმე პიჯვარს და იძახის: ტერ ასტუაც, ღმერთო შემინყალე, ეს რა ამბავია, მიწა იძრა, სახლი ხომ არ ინგრევალ! ყური დაუგდია, ზემოდამ ცემისა და ტირილის ხმა ჩამოდის, ვა!!! დიდათ გაუკვირდა, თითქოს როზგით ცემა გადავარდაო, ახლა ძალიან სცემენ იმ საწყალ, ვუი ქი, ნეტა თუ ვინ არისო. აღაჯან, ლამაზები რომ გიყვარს, გაფრთხილდი: იმისთანა ოინს არავინ მოგივიდეს.

ბერაძე.

შენ მაგის ფიქრი ნუ გაქვს, მე ისე არ მოვიქცევი.

ამირანა.

მაგას ვინ ანბობს, ღმერთმა ნუ ქნას, ვინ იცის, საქმე როგორ იყოს. ღამე მშვიდობისა, ცოტა დაღალული ვარ, მინდა

დავისვენო.

ბერაძე.

ნადი, დაისვენე, ახლა თავისუფალი ხარ. (ამირანა გადის, ბერაძე დაფიქრებული გაივლის და გამოივლის, მერე ეტყვის პუბლიკას.)

ბერაძე.

საკვირველი კაცია ეს ამირანა, ყველა ანბავს ასე წვრილათ როგორ შეიტყოფს ხოლმე და დაისწავლის! არა, ის ოხერი მიკირტუმა, არშიყობის სწავლისთვინ შორს რომ არ წასულიყო, მე უფრო ახლო არ ვიყავ აქა? განა მე კი ვერ ვასწავლიდი: მოსულიყო ჩემთან, მაგისტანა საქმეებზე კიდევ დავხარჯამ წელიწადში ორასი თამანი მეტი; დოვლათი ბევრი მაქვს, მოგება კარგი, სხვა რაღა მინდა ქეიფის მეტი.

(აღებს ზანდუკს ფულის ჩასადებათ; ამ დროს ვარდუას შემოაქვს ვერცხლის ფოდნოსზე ჩაი, ბერაძე მიუხურავს ჩუმათ მინის კარებს.)

ვარდუა.

ქა! სად წასულა, რომ ეს ფული სტოლზე დარჩენია?

(ვარდუა გამობრუნდება წასასვლელად, მაგრამ ბერაძე გზას გადულობავს, ვარდუა უეცრათ შეკრთება და განითლდება.)

ბერაძე.

აქა ვარ, ვარდოჯან, რათ განითლდი, შე კუდიანო; ფულები დაინახე განა, გინდა გაჩუქო? მიჩუქებია სულ შენტვის.

ვარდუა.

ქა! დაგწყევლა ღმერთმა, რა მოგეჩვენა?

ბერაძე.

ვარდოჯან, შენ გენაცვალე, ამ ფულებს სულ შენ გაჩუქებ, ერთი გაკოცო მაგ ბრონეულ ლოყაზე.

(ვარდუა დასდგამს ჩაის სტოლზე და უნდა გაიქცეს, ბერაძე დაიჭერს და დაუჩოქებს.)

ბერაძე.

ჩემო ლამაზო, ვარდოჯან,
ჩემი გულის დარდოჯან!

(ვარდუა წიხლსა ჰკრავს; თალალა შემოიხედავს მინის კარებიდან და შემოვარდება.)

თალალა.

გრცხვენოდეს, შე პირშაო, შენა! რას აწვალეზდი ამ უმანკო გოგოს? მამიშენის სალოცავი იყო თუ პაპიშენისა, რა მუხლს უყრიდი?

ბერაძე.

ვეხუმრებოდი, რა გაჯავრებს.

(ვარდუა გადის ცრემლიანი თვალებით.)

თალალა.

შე უნამუსო, გოგოების ხუმრობა რა შენი საკადრისია?

ბერაძე.

რა დაიჟინე გოგოები, მაშ ქალბატონები ვინ შემიყვარებს; ახლა უღვაშებიც მოვიპარსე – მოდაა, იქნება შენც აღარ გიყვარდე... მაშ რა ვქნა, რომ გოგოებსაც არ გავეხუმრო, ხომ იცი თალაღჯან...

(უმღერის რომ გაუქარწყლოს და ხუმრობაში გაუტაროს).

ახირებით მხურვალი მაქვს ბუნება,
დასწყევლოს ღმერთმა ეს ჩემი ჩვეულება.
ერი, ერი, ერი, შენი სულისა,
სიცოცხლეო, შენ ვინ გაგაგულისა.

(ეხვევა, უნდა აკოცოს და შეირიგოს.)

თალაღა.

ქა, ხედამთ ამასა, არც კი რცხვენიან, კიდეცა მღერის, მითომ აქ არაფერი ამბავია!?...

გამეცალე, მე შენი საკოცნელი ლოყები არა მაქვს, არც შენი მოსატყუარი ვარ მეთქი, კარგათ იცოდე. კიდეც ეგ არის, რომ ბუნებაც ავი გაქვს და ჩვეულებაც; ვაი ჩემი ბრალი შენ ხელში, სულ უნდა ვიტანჯო.

ბერაძე.

თალაღჯან, ნუ ჯავრობ, მალე დაბერდები. გულში დარდს ნუ შეუშვებ, თორემ დაჭლექდები.

თალაღა.

მაშ უნდა ვიმღერო რაღა, რომ შენ ქცევას უყურო?

ბერაძე.

ოღონდ ეხლა იმღერე, პატიოსანს სიტყვას გაძლევ,
ჩემ დღეში შენ აღარ განწყენინო; დღეიდგან ვარდუასაც აღარ
გავეხუმრო.

თალალა.

ტყუილო, მართლა ანობო მაგას?

ბერაძე.

შენმა მზემ, თალალ, მე არ მოვკვდე.

თალალა.

მამ კარგი, მოიტა ხელი, შევრიგდეთ ბარიშალი.

(იმღერის).

ბალში ვარდი რათ მინდოდა,
გულში დარდი რათ მინდოდა;
შენისთანა ვინ მინდოდა,
შენზედ კარგი რათ მინდოდა!

(ერთმანერთის ალერსში ორნივ მღერიან ერთად.)

ახ თვალებო, თვალებო,
შავ ხალებო, ხალებო,
ხუჭუჭ დალალ კავებო,
ყუყუნ ლამაზ თვალებო!

ბერაძე.

აბა, ასე არა სჯობია სულ ვიმღეროთ და მხიარულათ

გავატაროთ ხოლმე? შენ რა გენაღვლება ხან და ხან ვიხუმრო, ხომ იცი, მე არ გილალატებ.

თალალა.

არა, ხუმრობას კი თავი დაანებე, ამისთანა ხუმრობას მე ვერ მოვითმენ.

(შემოდის მარინე, ბერაძე გადის ზალაში.)

თალალა.

არა, დედავ, მე აღარ შემიძლიან თქვენი შენახვა ჩემს სახლში: მე ვერავის ცოდვაში ვერ ჩავდებო.

მარინე.

რა დავაშავეთ ან მე ან ჩემა ქალმა; მაგას რათ მიბრძანებ, რა ნახეთ ჩვენში? დღეს ექვსი თვე შესრულდა, თქვენ სახლში შემოვსულვართ დედა შვილი; ამ ექვს თვეში, რაც გიბრძანებია, ყველა მიმსახურნია: პურს გიცხობ, სარეცხს გირეცხამ, სახლსა და კარს ერთგულათ უვლი, არას ვაფუჭებ: აბა, რა ორგულობა გამინეგია ან მე ან ჩემ ქალს? ღმერთმა დაგვიფაროს, ვისიც პური ვჭამოთ, იმას ორგულათ მოვექცეთ; მერე შხამათ არ უნდა შეგვერგოს! ჩემი ქალი, თუმცა პატარა არის, მაგრამ, რაც ხანი აქვს და შეუძლიან, ისიც კარგათ გემსახურებათ. მე სულ თვალწარბში გიყურებ, რა გასიამოვნო.

თალალა.

მადლობელი ვარ, ჩემო დედავ; განა ვერა გხედამ, მაგრამ მე ისეთი ავის ხასიათის ქმარი მყავს, რომ თქვენი ჩემ სახლში დგომა აღარ შეიძლება.

მარინე.

უი, ჩემ სიცოცხლესა! განა მწამობ რასმე ამ დროულ დედაკაცს?

თალალა.

არა, დედავ, ცუდს არაფერს, ღმერთმან მაშოროს, მაგრამ კიდევ გეტყვი ის ასეთი კაცია, იქნება შენც არ დაგინდოს.

მარინე.

უწინამც დღე დაელიოს! რადგან მაგას ჰფიქრობ, ღმერთმა ნუღარ დამაყენოს ამ სახლში; მიბოძეთ ამ ექვსი თვის ჩემი ნამსახური ჯამაგირი, რაც მერგება, და წავალთ ჩვენთვის; ღარიბები ვართ, მაგრამ ეს ლეჩაქი სუფთა მხურავს და ნამუსიანათ მიცხოვრია ჩემ სიცოცხლეში სუყველგან.

თალალა (წუნუნით.)

რა უნდა მოგცე: ექვსი თვე შეგინახეთ დედა-შვილი, გასვით, გაჭამეთ; სხვა რაღა გინდათ, რაღა გერგება, რაღასა მთხოვ? (გადის.)

მარინე (პუბლიკას.)

ქრისტემ დასწყევლოს ამათი ხასიათი – რა კაი ხალხნი ესენი არიან; გენაცვალეთ, როგორი წუნუნი დაინყო, თითქო ჩემზე უარესი ღარიბიაო? ნეტა რას ოხრათ დაარჩენს ამდენ შეძლებასა და დოვლათს, რის ეშმაკებისთვის უნდა: შვილი ამას არა ჰყავს, შვილიც გაუხმა ძირიც. თქვენი ჭირიმეთ, რამდენი ვაჭრების ოჯახებში ვყოფილვარ, სულ მდიდრის სახლებში, ციციანთელა სინათლეს მისდევსო; იმათგან ბევრს ასე ერთი ხასიათი და ჩვეულება როგორა აქვთ, რომ ერთ გროშზე მოკვდებიან, ყველას უნდათ სხვას გამორჩენენ და სხვის ოფლით მო-

გებული შეინარჩუნონ. ჩაის სმენ, კბილებს ინტგრევენ შაქრის კენეტით, ცოტა შაქარი დაგვეხარჯოსო; ნეტავი ჩემთვისაც ეს კბილები არ დაემტვრიათ, რალაც ეშმაკი მოუგონიათ პრიკუს-კა, კინოვი. აბა მე ესენი რა ჯამაგირს მომცემენ? სულ ამ ჩაის სმაში გამამიბრიან. ამათი ცხოვრება სასწორშია გამონონილი, ამათი სიმდიდრე და შეძლება ეშმაკურად არის შეძინებული; ეშმაკმა წაიღოს ამათი სული! მაინც ისე იქნება სიკვდილის დღეს, ერთხელც არიო თხა მგელთ არიო, უი, ტა, ტა, ტა, ტა!

ზოგი ერთის სახლობა,
დიდი და უნდობლობა.

გენაცვალეთ, ყველას ხომ ვერ ვიტყვი, უუ.... (იფარებს ტუჩებზე თითებს და ღმუის.)

(შემოდის ბერაძე, მარინე ბუტბუტით გადის).

მარინე.

გავცვალო ამ უკეთურს, ღმერთი არ გაუნყრეს ამის ცოდოს და ხელი არა მტაცოს.

ბერაძე.

მარინე, თუ შენმა ქალბატონმა მიკითხოს, უთხარ ნაჩაღნიკთან წავიდა თქო. (მარტო) ჩემ ცოლს კარგი გული აქვს, მალე შევრიგდებით ხოლმე; მაგრამ ზოგი ცოლების საქმე გასაკვირვებელია: თუ ერთხელ შეამჩნიეს, ან ჰაზრი აართვეს რაზედმე ქრებესა, ღმერთმა თქვენ მტერს მისცეს, რაც ისინი ტანჯვა მოუსვენებელ ცხოვრებაში არიან; ამ დღით სწენენ ერთმანეთს და აქვთ ჩხუბი – სანამ ორნიც დაილალებიან! (დახედავს საათს). დროა გავემზადო. (ირთვება შტაცკურათ, თან სარკეში იყურება, დუხებს ისხამს და ლაპარაკობს).

დოკტორები ამბობენ: კაცის სიცოცხლე გულზედ არის დამოკიდებულიო, გულის მხიარულება კაცის სიმდიდრეზე და

სხეულის სიმრთელეზედაო. მე შეძლებაც კარგი მაქვს, მოგე-
ბაც, ჯანიც სალი. (დახედავს საათს.) ახლა კი წავალ გულის
სიამოვნებისთვის.

(დაუკრავს პუბლიკას თავს და გადის. მინის კარებიდან
შემოვა თალალა მძიმედ მორთული და სარკეში იყურება).

თალალა.

გენაცვალეთ, გაგონილა ამისთანა კაცი, როგორიც ჩემი
ქმარია: ფულების მოგება უყვარს, მაგრამ იმის დოვლათს სხვა
სჭამს. საცა ლამაზი გოგოა, ის იმის არშიყია, მე რა?!

(ჩაიხედავს სარკეში, გაისწორებს მორთულობას და
იტყვის თავმონონებით.)

დადგეს ზოგი კაცის თვალი! აბა, ვინა მჯობია, იტყვიან
თუ – არა, ის გოგო ლამაზია, სარჩული სჯობს საპირესაო.
ჩვენი ქრემები სულ გოგოებზე ჰფიქრობენ, ვაი ჩვენი, ცოლების
ბრალი: მე უნდა ყაირათი გავწიო, ჩემა ქმარმა გოგოებზედ
გააფუჭოს? აფსუს, ჩემო თითებო, წელიწადში ახარ რას არ
გააკეთებ, რამდენ ნაირ-ნაირ წნილებ ჩასდებ და მურაბებს
მოხარშამ! ჩემი სარდაფი, ვინც ნახოს, გაუკვირდება, სულ
სავსეა რაც სახლს უნდა; ახლა სახლის ნივთი ვთქვათ, მორ-
თულობა, ყვავილები, სულ გრანიცისა. ჩემი ზალა და გოსტინა
ასეთი შემკულია, რო სააქაოს სამოთხეა, მაგრამ რა გახდა!
ჩემი ქმარი იმტოლს ვერ ხედამს ჩემ ლაზატს, რომ სთქვას, მე
იმისთვის აღმასის ცოლი ვარ.

(ეძახის მარინეს, თან სარკეში კეკლუცობს; მარინე
შემოდის.)

მარინე (პუბლიკას.)

დასწყევლოს ღმერთმა, რაზე მოპრანჭულა ასე უწყ-
ალოთ.

თალალა.

მარინე, ეს ჩაფრასტიანი ქათობი გრანიცის ხავერდისა მიხდებაა?

მარინე.

კარგათ, თქვენმა მზემ, მორთულ პატარძალს კი გევხარ და.

თალალა.

სწორე მითხარ, შვილი ნუ მოგიკვდება.

მარინე.

სწორეთ მოგახსენებ, ის ერთი შვილი არ მომიკვდება; როდის მომიხსენებია ტყუილი, რომ ეხლა მოგახსენო.

თალალა (მხიარულათ.)

ჩემ ბიძანთსა უნდა წავიდე, რამან იაკულისს ამაღამ კამპანია სტუმრობა აქვს, ქალები ჰყავს დაპატიჟებული, ლოტოს ვითამაშებ. შენი ბატონი სად წავიდა, არა თქვა თუ ფარანი მოვიდეს?

მარინე.

ფარანი არ უბძანებია, ესკი თქვა: ქალბატონმა თუ მიკითხოს, ნაჩაღნიკთან წავიდაო.

თალალა.

ჰო, იმისი თვალეები ეშმაკია, ის ბნელაშიაც კარგათ ხედავს, მე კი არ მიყურებს, შენ არას გეუბნება ხოლმე?

მარინე.

ჩემთან არს ღმერთი! მე რა უნდა მითხრას, ასეთსა დავარტყამ თავში, გზა ველარ გაიგნოს, აბა გაბედოს რამე!..

თალალა (იციინის.)

ხა! ხა! ხა! ხა! გეხუმრები; გოგიას უთხარ ფარანი აანთოს, ჩემი წამოსასხამი ქირმანი შალიც მომიტანე.

მარინე.

ფაეტონიც მოიყვანოს, ფეხით ხომ ვერ ნაბძანდები?

თალალა.

დედაკაცო რათ მინდა ფაეტონი, ფეხით რა მიშავს, იქნება ლოტოში ვერ მოვიგო, ფაეტონშიაც ფული მივცე!

მარინე.

მაშ მუქათათ ვინ წაგიყვანს?

თალალა.

არა, დედავ, ასეც კარგათ წავალ. (აიკრეფს კაბის კალთებს, სარტყელ ქვეშ გაიმაგრებს ქინძისთავებით და მორთულ იუბკას გამოაჩენს). მე უბრალოთ არას წავახდენ, ხომ იცი, მე იქნება გვიან მოვიდე, შენ არ დაიძინო, სამთელი გააქრე, ჭრაქი გენტოს, კარები მაგრა ჩაკეტე ქუჩისა; შენი ბატონიც გვიან მოვა, ის იქ ქალაღდს ითამაშებს. (მარინე გადის, თალალა სარკის წინ კეკლუცობს, გაივლის და გამოივლის ტანის რხევით.)

თალალა (პუბლიკას.)

ჩემი ქმარი, თუ მალე მოვა, მარინეს ვერას ეტყვის; მარინე ასეთსა დაჰკრამს თავში, რომ გოგოები სულ დაავინცდეს, ისეთი ჯანიანი დედაკაცია, მილიონათ ღირს! (შემოდის მარინე შალით).

მარინე.

ფარანი მზათ გახლავს, აი თქვენი წამოსასხამი შალიც.
(თალალა წამოისხამს შალს და გადიან მინის კარებში, სადაც ანთებული ფარანი გოგიას უჭირავს ხელში.)

მოქმედება მეორე.

შუალამეა. ბერაძე დადის ქუჩაში, ფანჯრის წინ და ნელ-ნელა მღერის; ზოგჯერ შეიხედავს ფანჯარაში მიპარვით, ზოგჯერ დაუსტვენს.

ბერაძე.

კარში გელი, გამოდი,
შენი ჭირიმე, გამოდი;
ოლონდ შენ დაგინახო,
თუნდა, სულო, ამოდი!

(მოდიან უცნობნი პირნი: ხმა მალლა ლაპარაკობენ ქალღლის თამაშობაზე; ამათ ხმაზე ბერაძე მიეკვრის კედელს, ზურგ შემოქცეული და ცდილობს არ იცნონ).

პირველი პირი.

ამ უფალს ძალიან გასჭირებია საქმე, რომ ამ დროს აქ ატუზულა.

მეორე პირი.

ეტყობა ჩინოვნიკია, იქნება სამსახურიდამაც იყოს დათხოვნილი და ბინა აღარა ჰქონდეს სანყალს.

(ისინი მიეფარებიან; ბერაძე წამოდგება წინ და პუბლიკას.)

ბერაძე.

გამოცანა ერგებათ ამ ყმანვილებს! მამა უცხონდათ, რაც ამათ გამოიცნეს, მე ვინა ვარ, რათა ვარ აქა და ვის ველი, ჩემ სიცოცხლეს!

(ფანჯარაში გამოჩნდება გოგო, ბერაძე მივარდება და დაუნყებს ალერსს; ამ დროს მოდის ხნიერი კაცი ხველებით; ბერაძე ჩაჯდება და იმალება, მერე უეცრად აიმართება და წამოუდგება წინ; ხნიერი კაცი შეკრთება და განცვიფრებით შედგება.)

ხნიერი კაცი.

ოჰ! შე წყეულო, შემაშინე კაცი ხნიერი; მითხარ ვინა ხარ, გლახა ვინმე გუდა მშიერი? ანუ ეშმაკი ჯოჯოხეთით, თუ ქვეყნიერი?

ბერაძე (წამოდგება წინ.)

მე ვარ ბერაძე, მოარშიყე, საქმით ცბიერი.

ხნიერი კაცი.

მიკვირს, ულვაში მაგ სახეზე რათ მოგიპარსამს,

ბერაძე.

ახლა მოდაა უულვაშობა, რა გესმის შენა!

ხნიერი კაცი.

თვალი დაგიდგა, რაც შენ მაგით კაცი ვერ გახდე,

.....
ვგონებ, ყოველთვის შენის ქცევით სუყველგან ნახდე.

(ისმის შორიდამ სიმღერის ხმით.)

თვალი დაგიდგა, რაც შენ მაგით კაცი ვერ გახდე!

(ამ ხმაზე ბერაძე მიეკვრის კედელს, იმალება; ხნიერი კაცი ეტყვის პუბლიკას და მიეფარება.)

არშიყობით იმ ფრანტს უსნიფერანთ ალას შვილს მიკირტუმას ხომ კარგი საქმე მოუფიდა, სხვაც ნუ დაიშლის არშიყობას! ის კარგათ მიტყიპეს და ამხანაგებმაც დაითხოვეს; – ჩვენ ვაჭარნი კაცნი ვართო, შენ რომ ჩვენთან დაგინახონ, შენის ქცევით ჩვენ მუშტრები დაგვიფთხებო; არც კი ისინი არიან დიდის ქონების პატრონები, როგორც ამბობენ, „ხმა ღვთისა და ხმა ერისაო“; მაგრამ რა გაენყობა დროებას? შეიქნა ჟამთა ცვლილება: ჩიტმა შეჭამა მიმინოვო; მითომ ანგლიჩნობენ და იქაურს ვაჭრებსა ჰბაძვენ, მხოლოთ ტანისამოსით და არა საქმით! – ამის ანბავსაც ხვალ შევიტყობთ, თუ რა მოუვიდეს ამასაც, აი ვნახოთ! (მიდის. მოდიან ქუჩის პაჟარნი ბიჭები დუდუკ-დაფის კვრით და ანთებული წმინდა სანთლებით და იძახიან: „ტააშ“! „ტაში“! ერთს თავზე უდგა საღვინე წმინდა სანთლებ დაანთებული და ისე თამაშობს, თათუხა წინ მოუხტის: სავსე საღვინე და სტაქანი უჭირავს ხელში. შედგებიან ფანჯრის პირდაპირ თამაშობით.)

თათუხა.

ეს ლმერთმა ადღეგრძელოს ისა, ვისაც ვინ უყვარდეს.

ბეზ კაპლი შტოლი! (გაჰკივის და დალევს მარდათ).

ბერაძე.

(დაბლის ხმით.) ამინ, ღმერთმა აცოცხლოს ჩემი საყვარელი.

თათუხა.

ესეც ღმერთმა ადღეგრძელოს ისა, ვისაც საყვარლისთვის ჭირი უჭამია!

ბერაძე.

ამინ, ამინ, ღმერთმა ადღეგრძელოს.

თათუხა (გაოცებით.)

ვა!!! მოიცა. (გააჩუმებს დუდუკ-დაფს და ყველას). სუ მეთეი, აქ ვინმეა – ძმობამ! (მივა ახლო, იცნობს) ალაჯან, თქვენაა? ოოჰ, შენი კი ჭირიმე, მობრძანდი, გენაცვალე, ჩვენ კამპანიაში, ღვინო მიირთვი, დაგვლოცე, ჯეელი ბიჭები ვართ! (უთავაზებს სტაქნით ღვინოს.)

ბერაძე (წამოდგება წინ.)

მე ღვინოს არა ვსომ, ისევე შენ დალიე.

თათუხა.

ვა! არც საყვარლის სადღეგრძელოს? შენი გულის ვარდისა, ალაჯან; თუნდ ემე ანწლი იყოს! (თათუხა ეხვეწება დაღრეჯილი, მეორე პაჟარნი ჯიბიდან ხელსახოცს აცლის.)

ბერაძე.

გეუბნები, არ მინდა მეთქი, ვერ დავლევ.

თათუხა.

მაშ საყვარლისთვის ვითამაშოთ, ჰო?

ბერაძე.

ისევ შენ ითამაშე, მე არ ვითამაშებ.

თათუხა.

ვა!! განა აგრე გიყვარს შენი კოკობი ვარდი? მე ჩემი საყვარლისთვისა, ვა! ზიარების მადლმა, ციმბირს ნავალ; ახარ, შენ ხელეხსაც არ გაშლიი?

ბერაძე.

აჰა, გავშალე ხელები.

თათუხა.

ტააშ, ტაში! ალა თამაშობს საყვარლისთვისა; ტაში მეთქი, ვა!

(ბერაძე როგორც გაშლის ხელებს, სწრაფათ დაუკვრენ დუდუკ დაფს, ააყოლებენ ზედ ტაშსა და პაჟარნი თავზე საღვინით, ბერაძე შლაპით უვლიან ერთათ და თამაშობენ.)

ბერაძე.

გეყოფათ, მე დავილალე, თქვენც გაათავეთ ახლა და ნადით.

თათუხა.

მადლობელი ვართ, აღაჯან, ჩვენი კამპანია გააბედნიერე, საყვარლისთვისაც ითამაშე. ერთიც ჩვენ ვიმღეროთ შენი ხათრისთვის; აბა, ძმებოჯან, მამყევით.

(თათუხა და სხვები იმღერენ.)

ბრონეულის ლოყები,
შენთან ბევრი პროშტები.
კარში გელი, გამოდი,
მამა გიცხონდა, გამოდი.
ტარაი ნანა, ინანა,
ტარაი ნანა, ინანა.

თათუხა (მარტო)

ქალბატონი დააძინე,
შენ კი ჩუმათ გამოდი,
შენ გენაცვალე, გამოდი,
შენი ჭირიმე, გამოდი!

(უკვრენ თავს ბერაძეს და მიდიან სიმღერით, სინამ მიეფარებიან.)

ბერაძე.

ოჰ! ძლივს არ მოვიშორე ეს პაჭარნები, ნეტა რას დაეთრევიან ამ დროს ქუჩებში!

(ფანჯარაში გამოჰყოფს გოგო თავს და დაუკაკუნებს; ბერაძე მივარდება და შეჰყოფს თავს ფანჯარაში, გაეჭედება თავი და ეწვალება დიდ ხანს. ამ დროს თათუხა, უკან დაბრუნებული, დაინახავს ბერაძეს და შედგება.)

თათუხა.

ვა! ქურდია, ღმერთმანი, ყარაულ დაუძახო?

ბერაძე.

ქურდი არა ვარ; ვინა ხარ ქრისტიანი, მიშველე, თავი გამეჭედა.

თათუხა.

აღაჯან, შენაა ვა! ეს რა ამბავია, საყვარლისათვინ გაეჭედა თავი, ხა! ხა! ხა! ხა!

(ამ დროს მოდის თალალა დაკარნახებული, წინ მოუძღვის გოგია ფარნით).

თათუხა.

ეეი, ფარანო, აქ მო, მამა გიცხონდება, ამ აღას უშველოთ, თავი გაეჭედა ფანჯარაში საყვარლისთვინა.

თალალა.

გოგია, აბა მიანათე ფარანი, ნახე ვინ არის, უშველე – მადლია.

გოგია.

(მიანათებს ფარანს და დაათვალიერებს.)

აი, ოხრად დაურჩი შენს პატრონს, რა კაი კაცი შენა ხარ, შე უბედურო; გოგოების დევნამ აგრე რავა გამოგაშტერა, თავ-ბედისა შენ აღარა გაგეგებარა! საცა არ გინდა, სუყველგან შეჰყოფ მაგ კაკალ თავს, დაგესხა თავსლაფი, შეკაცო; ფუ

შენს კაცობას!

თალალა.

გოგია, ვინ არის ეგა, თქვი და ვა?

გოგია.

ვინცალაა აგერ კი ნახამ ამ უბედურს.

თალალა.

ჩქარა მითხარი, ვინ არის ეგ საწყალი?

გოგია.

ვინაა და ალა არის, თავ გაჭედილი ფანჯარაში.

თალალა (განცვიფრებული.)

უი ჩემ სიცოცხლესა, იქნება მართლა, როგორ თუ ალაა?! (ნახავს) გენაცვალეთ, უშველეთ რამე, არა ეტკინოს რა. უი, თვალეზო დადექ, ეს რასა ვხედავ! თქვენი ჭირიმეთ, უშველეთ, ყბა არ მოსტეხოთ, ცხვირი არ წაუხდინოთ: ქონი წაუსვით პირზე სანთლისა!

(ფარნიდამ გამოიღებენ სანთლის ნალვენთ გაშავებულ ქონს, წაუსმენ პირზე, მოთხუპნიან და ისე გაანთავისუფლებენ).

თალალა.

გოგია, აბა აანთე ფარანი, დავინახო – სახე ხომ არ წაუხდა.

(გოგია აიღებს მალლა ფარანს, შეხედავს და ეტყვის.)

გოგია.

კაი დაგემართოს, კაი სანახავი ახლა შენ ხარ, შე უბედურო; რაზე იკლამ აგრე თავს გოგოებისთვინ?

(ბერაძე დგას გულხელ დაკრეფილი, ველარა გაუნყვია რა; ახელს და ხუჭამს თვალებს.)

თალალა.

ხა! ხა! ხა! ხა! გენაცვალეთ, რას დამსგავსებია: მკვდარს რომ გაუმძღვარებენ შავი სანთლით იმას არა გავს. ფუ შენს კაცობას, ეგ არის შენი პატიოსანი სიტყვა? უნდა გრცხვენოდეს, აბა სარკეში დაინახე შენი თავი, რასა გეგხარ, ხა! ხა! ხა! ხა! ნეტავი მე რალა, რომ აგრე გიყურებ! აბა ეგ იცის გოგოების დევნამ. კიდევ გამოუდგები მაგისტანა საქმეებს?

(ბერაძე თავს იქნევს – არაო.)

თალალა.

მაშ სამჯერა თქვი: „ჭკუასა მჭირს“ და გაპატიებ.

ბერაძე (გაბუტულის ხმით.)

ჭკუასა მჭირს, ჭკუასა მჭირს, ჭკუასა მჭირს.

თალალა.

მალლა თქვი, არ მესმის.

(ბერაძე განიმეორებს მალლა „ჭკუასა მჭირს“ სამჯერ.)

თალალა.

ახლა ყველა კუთხეს თავი დაუკარ და მიპატიებია.

(ბერაძე უკრავს თავს ყოველ მხრით და შემდეგ ცოლქმარი შერიგებულნი მიდიან მკლავში ხელგაყრილები შინ, გოგია მიუძღვის იმათ წინ ფარნით.)

(ფარდა დაეშვება.)

დ. მელვინეთხუცესოვი.

1 იანვარს 1870 წელს.

ქ. ტფილისს.